THE WAY TO ORIGINALITY: BRÂNCUŞI'S UNEXPECTED SEPARATION FROM RODIN

Minerva-Teresa Lăcătuşu, PhD Candidate, West University of Timişoara

Abstract:*Being considered to be the sculptor who pioneered the extreme simplification of forms, Brâncuși was mostly influenced by Rodin in the first part of his artistic career.*

The main purpose of this paper is to point out Brâncuși's originality, but also the way that the artist had to follow, at the sophistication and simplicity edge, in order to defy imitation, succeeding to set out the standard for the Modern sculpture. In addition, this paper aims to emphasize the importance of Brâncuși's external biography upon his work and to demonstrate the slight influences of Rodin regarding his art, after he left his mentor in order to seek recognition, sculpting works of art which had to become the most appreciated masterpieces of the modern era.

Keywords: sculpture, Rodin, modernity, originality, art.

Cunoscut pentru sculpturile sale cu forme și *tăieturi* abstracte, caracterizate de eleganță și simplitate, originalitate și universalitate, precum și prin reprezentările clasice ale formelor umane și organice, Brâncuși este unul dintre cei mai apreciați sculptori români, care prin operele sale a revoluționat arta sculpturii moderne, contribuția sa fiind de o valoare inestimabilă.

Anii 1907-1918 sunt considerați a fi anii revoluționari din întreg parcursul artistic al marelui sculptor român, deoarece sunt anii în care acesta își schimbă complet stilul, stabilind un nou trend privind sculptura modernă.

Cu opera sa numită *Rugăciunea*, Brâncuși intră într-o așa-zisă *polemică secretă* cu lumea veche a artei sculpturale; *Rugăciunea* diferită întrutotul și este privită ca fiind *prima operă revoluționară* dintre cele care s-au născut din mâinile maestului Brâncuși. Aceasta este prima lucrare care demonstrează noua direcție pe care acesta o abordase, oferind noțiunii de rugăciune un sens universal, figura femeii reprezentate devenind anonimă, fără să exprime o alegorie sau o realitate tradițională plină de conformism.

În căutarea unui stil definitoriu și a originalității, Brâncuși trece prin atelierul sculptorului Vladimir Hegel, iar după aventuri și frustrări, ajuns în cele din urmă la Paris, acesta înfruntă autoritatea academică și severă a sculptorului Antonin Mercié. Poate că din instinct și intuiție, Brâncuși are un moment în activitatea sa artistică, care se definește prin schimbare, prin îndepărtarea de tot ceea ce înseamnă preferința pentru tradiție și realism în sculptură, respingând patentismul și sentimentalismul.

BDD-V1629 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:54:16 UTC)

În 1906, Brâncuși expune prima operă în fața lumii bune de la Paris, având ocazia să fie remarcat de maestrul Auguste Rodin, un sculptor apreciat al vremii, care a revoluționat limbajul sculpturii prin opera sa, urmărind exprimarea adevărului uman și având ca punct de reper experiența directă; Rodin se arată dispus să îl primească pe Brâncuși în atelierul său.

Cu toate că îl admirase și suferise influența lui Rodin, refuză să îi mai fie alături, iar doar după câteva luni petrecute alături de acesta, Brâncuși părăsește atelierul maestrului, justificându-se rostind faimoasele cuvinte: *nimic nu se poate înălța la umbra marilor arbori.*

După acest episod care va avea să îi marcheze pentru totdeauna evoluția artistică, Brâncuși se refugiază în atelierul său, de la numărul 54, pe Rue de Montparnasse, unde cioplește în calcar *Sărutul*, operă care este recunoscută a fi, fără îndoială, o versiune modernă a *Săruturilor* lui Rodin. Prin *Sărutul*, Brâncuși reușește pentru prima dată să sugereze sentimentul *eternității*.

Odată cu Brâncuși, o serie de artiști au recurs la un alt mod de expresie, iar schimbarea concepției sale artistice îl face pe acesta să fie mai apropiat de Picasso, Matisse sau Degas, care, la fel ca Brâncuși, încearcă un stil artistic care pendulează între irațional și întoarcerea la originile culturale, cu scopul de a căuta adevărul secret. În același timp, „Brâncuși a descoperit că esența lucrurilor poate fi exprimată prin puritatea formei.”[1]

Două principii vor influența pentru totdeauna întreaga operă brâncușiană, așa cum și Constantin Zărnescu menționează în *Brâncuși și civilizația imaginii*: „*tăietura directă*, în piatră, sau în marmură (*la taille directe*) și *fidelitatea și respectul față de materiale*. (Iar ca modalitate a gândirii formale, principiul *stilizării*, inițiat odată cu *Rugăciunea*, care va duce la părăsirea aproape completă a modelului uman, în sculptura sa).”[2]

Aceste două principii aparțineau artelor populare arhaice, în timp ce *stilizarea* intră în sfera artei populare românești. Considerând că este *o crimă împotriva naturii* să fie folosit un material la care se adaugă pentru modelare, Brâncuși acționează asupra acestuia prin scădere.

Într-un volum colectiv dedicat lui Brâncuși, Ionel Jianu spunea că „Rodin se preocupă să redea aspectul strălucitor al trupului viu… Pe când Brâncuși recurge la o tradiție ancestrală.”[3] Ideea pe care o transmite autorul se referă la faptul că Brâncuși credea în miraculos și credea că există spirite care sălășuiesc în anumite lucruri. Dorea ca arta să fie un alt miracol al vieții, astfel că ajunge să urmărească cu o foarte mare atenție tradițiile artei primitive și populare, care exprimau prin estetica și funcția lor miturile și prezența ideii de sacralitate.

Semnele transmise prin toate aceste forme, aveau, în viziunea lui Brâncuși, o anumită semnificație și formau un limbaj. Așadar, Brâncuși și-a propus să folosească acest limbaj printr-o revenire la sursele primordiale, unde se putea observa cu ușurință simplitatea și esența lucrurilor. Scopul artei brâncușiene era să elibereze omul de toate obsesiile lui și să îl facă să se apropie de absolut, dar și, prin această eliberare, să rezulte acea stare de bucurie pură. Brâncuși recurge la

[1] *Românul Brâncuși*, album realizat de Editura Thausib în colaborare cu Departamentul Informațiilor publice al Guvernului României, Sibiu, 1996, p. 34.
[2] Constantin Zărnescu, *Brâncuși și civilizația imaginii. Anii revoluționari 1907-1918,* Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001, p. 15.
[3] Petre Comărnescu, Mircea Eliade, Ionel Jianu, *Mărturii despre Brâncuși*, cuvânt înainte, traducere și note de Nina Stănculescu, Ediția a doua, Editura Fundației ”Constantin Brâncuși”, Târgu-Jiu, 2001, 60.

BDD-V1629 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:54:16 UTC)

tradiția ancestrală și se folosește de vechile obiceiuri din zona Olteniei pentru a crea o operă originală prin estetica sa.

Pentru *Sărutul*, ideea principală este inspirată dintr-o datină: „pe mormintele apropriate a doi tineri îndrăgostiți se planta câte un copac. Ramurile acestora, pe măsură ce se dezvoltau, se împleteau, evocând astfel sentimentul ce-i unise pe cei doi morți.”[4] În același context, Ionel Jianu mai vorbește și despre principiul *dualității care naște viața* și care, în *puritatea lui absolută*, proclamă așa-zisul *triumf al dragostei asupra morții*. Prin apelarea la tradiție, Brâncuși scapă de acea stare de solitudine și își reia, într-o oarecare măsură, legăturile cu lumea lui țărănească și cu arta populară românească.

În încercarea de a crea opere inedite, dar în același timp extrem de simple, care aveau ca izvor mituri și legende și transformarea acestora în obiecte de artă autentică, Brâncuși adoptă un stil clasic prin refuzarea dominației modelului. Toate operele brâncușiene au în componența lor trăsături specifice formelor primordiale, forme care se justifică prin preocuparea lui Brâncuși pentru miturile indiene, mitologia greacă și eroii acesteia, precum și pentru legendele sau obiceiurile românești.

Prin arta sa, putem spune că Brâncuși era într-o continuă căutare în vederea depășirii granițelor pe care le exprimă lucrurile, într-o eternă încercare de a înțelege esența acestora, ca mai apoi să exprime „ceea ce nu e supus morții.”[5]

Totodată, putem observa că originalitatea operelor sale își are originea în substratul subiectelor pe care acesta le-a abordat, majoritatea dintre acestea fiind întâlnite în legende și mituri: „originea lumii, mitul ascensiunii, tema dragostei și a fertilității, mitul morții și al somnului, nostalgia infinitului. Ele exprimă intenția artistului de a descifra destinul care, în general, scapă trecătorului în atmosfera obișnuințelor sale cotidiene. Calea sigură de a atinge secretele destinului este bucuria descoperirii.”[6] În încercarea de a-l înțelege pe Brâncuși, putem spune că în multe dintre lucrările acestuia, s-au identificat surse arhaice de factură populară românească, iar prin aceste surse putem explica ineditul pe care acesta îl aduce în sculptură, precum trecerea de la real la simbol sau tendința spre puritatea formei.

Brâncuși este considerat a fi un adept al noului și al vechiului, al tradiției și inovației, un original, un sălbatic, oferind o perspectivă novatoare și îndrăzneață a epocii prin arta sa.

Concluzionând, putem spune că Brâncuși ajunge să fie original și, implicit, universal prin trei metode diferite: prin căutarea neobosită a absolutului, prin dialogul cu lumea acestuia și prin tradiția care are rădăcini în originea timpurilor, aici făcând referire la pasiunea acestuia pentru lumea orientală, dar și pentru tradiția populară românească.

BIBLIOGRAPHY:

COMĂRNESCU, Petre, ELIADE, Mircea, JIANU, Ionel, *Mărturii despre Brâncuși*, cuvânt înainte, traducere și note de Nina Stănculescu, Ediția a doua, Editura Fundației ”Constantin Brâncuși”, Târgu-Jiu, 2001.

[4] Petre Comărnescu, Mircea Eliade, Ionel Jianu, *op. cit.*, p. 61.
[5] *Ibidem*, p. 68.
[6] *Românul Brâncuși, p.52.*

BDD-V1629 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:54:16 UTC)

DABA, Dumitru, *Brâncuși*, Editura de Vest, Timișoara, 1995.
Românul Brâncuși, album realizat de Editura Thausib în colaborare cu Departamentul Informațiilor publice al Guvernului României, Sibiu, 1996.
ȚUGUI, Pavel, *DosarulBrâncuși*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001.
ZĂRNESCU, Constantin, *Brâncuși și civilizația imaginii. Anii revoluționari 1907-1918*, Editura Dacia, Cluj-Napoca,2001.

BDD-V1629 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:54:16 UTC)